

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 01- 128 / 20 - 5
Podgorica 09.09.2020. godine
MS/MR

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore u skladu sa odredbom člana 41. Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.42/2011 i 32/2014.) i člana 40. Pravila o radu zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.53/14.), nakon sprovedenog ispitnog postupka po pritužbi građana/ke, imena i prezimena poznatog Zaštitniku daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1. Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, građanin/ka koji nije htio/la da mu/joj se ime otkrije u postupku, iz Podgorice, podnio/la je pritužbu na rad Uprave policije – CB Podgorica.

U pritužbi je, između ostalog, navedeno: da živi u naselju na Zlatici; da su policijski službenici dana, 25.01.2020. godine, pored pasarele na Zlatici, bacili preko 30 suzavaca i šok bombi, na grupu od oko dvadesetak okupljenih građana i na njega/nju; da snimci na društvenim mrežama, pokazuju istinitost njegovih/njenih navoda; da je imao/la zdravstvenih problema i da je, količina suzavca bila prevelika i nepotrebna.

Podnosilac/teljka pritužbe nije posjedovao/vala medicinsku dokumentaciju u vezi sa eventualnim povredama nastalim tom prilikom, jer se nije obraćao/la za ljekarsku pomoć zdravstvenim ustanovama.

II Postupanje Zaštitnika

2. Uprava policije, je aktom 01 br. 074/20- 9492/2 od 22. 05. 2020. godine, dostavila izjašnjenje, u kojem je između ostalog, navedeno: da su 25.01.2020.godine, službenici CB Podgorica, pružali asistenciju Komunalnoj policiji, u skladu sa njihovim zahtjevom u naselju Zlatica u ulici „Vilija Branta“, u cilju uklanjanja grafita sa pasarele u vidu „trobojke,“; da se na licu mjesta nalazila veća grupa lica koja je onemogućavala službenike Komunalne policije da izvrše službenu radnju na način što su stajali ispred zida i nijesu htjeli da postupe po izdatom upozorenju, a kasnije po izdatom naređenju, da se udalje sa lica mjesta, kako bi službenici Komunalne policije izvršili svoju službenu radnju; da okupljena lica nijesu postupila u skladu sa naređenjem policijskih službenika; da su policijski službenici upotrijebili sredstva prinude (fizičku snagu i hemijska sredstva); da su okupljena lica fizički napala policijske službenike i gađali ih kamenicama; da je zbog napada na policijske službenike izvršeno privođenje 9 lica (); da se tužilac izjasnio, da u postupanju ovih lica postoje elementi krivičnog djela i to: za prvih sedam lica krivično djelo - napad na službeno lice u vršenju službene radnje i krivičnog djela uništenje i oštećenje tuđe stvari – službenog vozila Uprave policije, dok su dva posljednja lica osumnjičena za krivično djelo, pozivanje na otpor.

Uz izjašnjenje dostavljena je dokumentacija: fotokopije krivičnih prijava protiv određenog broja lica sa pratećim spisima i spisi predmeta u vezi sa upotrebom sredstava prinude. Uprava policije nije dostavila video zapis predmetnog događaja, jer po navodima ne posjeduje kompakt disk sa video materijalom.

Uz izjašnjenje je dostavljena sljedeća dokumentacija:

- Službena zabilješka br.175/2020 od 26.01.2020.godine, sačinjena dana 26.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y, povodom lišenja slobode X.Y u Podgorici zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo iz člana 378 KZ CG- pozivanje na otpor;
- Službena zabilješka br.179/2020 od 26.01.2020.godine, sačinjena dana 26.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X,Y, povodom lišenja slobode X,Y u Podgorici zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo iz člana 378 KZ CG- pozivanje na otpor;
- Krivična prijava br.97/20 od 26.01.2020.godine, protiv X.Y zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo iz člana 378 KZ CG- pozivanje na otpor;
- Rješenje ODT-a Kt br.115/20 od 26 januara 2020.godine, kojim je određeno 72 časovno zadržavanje osumnjičenom X.Y. zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo iz člana 378 KZ CG- pozivanje na otpor;
- Rješenje ODT-a Kt br.115/20 od 26 januara 2020.godine, kojim je određeno 72 časovno zadržavanje osumnjičenom X,Y.zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo iz člana 378 KZ CG- pozivanje na otpor;
- Službena zabilješka sačinjena dana 25.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y. koji je, između ostalog, naveo: da se dana 25.01.2020 godine, nalazio na poslovima i zadacima dežurnog starješine Odjeljenja bezbjednosti policije CB Podgorica u vremenskom periodu od 07.00h do 23.00h; da je oko 20 časova uputio patrolu JRM u sastavu X- Y, ka prigradskom naselu Zlatica, odnosno pasareli, kako bi pružili asistenciju službenicima Komunalne inspekcije koji su trebali da uklone iscrtani mural na zidu Pasarele; da je upoznat od kolega, da se u neposrednoj blizini okupilo oko dvadesetak građana sa namjerom da spriječe uklanjanje iscrtanog murala; da se shodno dobijenim informacijama uputio sa grupom službenika Interventne jedinice na mjesto okupljanja; da je zatekao oko 30 građana, koji su bili izričiti u svojim namjerama- ne dozvoliti da se ukloni iscrtani mural; da je okupljenima građanima izdao jasno i glasno upozorenje da se udalje; da su se prisutni oglasili o izdato upozorenje; da je obavijestio komandira SP za JRM X.Y, sa grupom službenika interventne jedinice koji su došli kao pojačanje; da je preko megafona izdao još jedno upozorenje prisutnim građanima na koje su se isti oglasili; da je nakon toga izdao naređenje da se udalje o koje su se oglasili; da se posebno isticalo lice za koje je kasnije ustanovio da se radi o licu X,Y,, koji je konstantno snimao događaj i davao instrukcije građanima da onemoguće policijske službenike u njihovom udaljavanju i nepostupe po naređenju koje je izdato, pritom je okupljene konstantno pozivao na otpor i da ostanu dosledni da spriječe policijske službenike i službenike Komunalne inspekcije u vršenju službene radnje; da su policijski službenici formirali liniju kordona i potiskivali prisutne građane; da je tom prilikom došlo do napada na policijske službenike na način što su ih okupljeni građani gurali i gađali kamenicama; da je došlo do povređivanja policijskih službenika , kao i oštećenja policijskih vozila; da su u cilju uspostavljanja javnog reda i mira upotrijebili sredstva prinude-

hemijska sredstva prema grupi lica; da su se nakon toga građani pregrupisali u nekoliko manjih grupa i gađali policijske službenike kamenicama, pirotehničkim sredstvima i raznim drugim predmetima; da su napadi bili usmjereni na više lokacija u reonu prigradskih naselja Zlatice i Masline i da je određen broj lica iz tih grupa identifikovan i priveden u službene prostorije CB Podgorica;

- Službena zabilješka sačinjena dana 25.01.2020.godine, od strane policijskih službenika X.Y., Y.Y., X.Y., Y.Y., Y.Z. i Y.Y. koji su između ostalog, naveli: da su dana 25.01.2020.godine, oko 20 časova, zajedno sa komandirima SP za JRM CB Podgorica upućeni kod pasarele u naselju Zlatice, Bul. Vilijama Branta gdje je bio okupljen veći broj građana radi sprječavanja Komunalne inspekcije u vršenju poslova iz svoje nadležnosti, tačnije uklanjanja murala koji je protivpravno naslikan na zidu pasarele; da su nakon izdatih upozorenja i naređenja pokušali da potisnu građane u pravcu prema Osnovnoj školi „Dragiša Ivanović“; da su tom prilikom građani gađali kamenicama, vatrometima i pirotehničkim stvarima policijske službenike; da nijesu bili u mogućnosti uspostaviti javni red i mir koji je bio narušen u većoj mjeri, pa su upotrijebili hemijska sredstva „suzavac“; da su na taj način potisnuli građane prema ul.Pljevaljskoj do OŠ „Dragiša Ivanović“; da su oko 22 časa putem radio veze dobili obavještenje, da grupa građana u blizini hotela „Lazzaro“ kamenuje policijske službenike na toj poziciji; da su dolaskom uočili grupu koja je bježala, ali trojicu su uspjeli policijski službenici, da zadrže i to X.Y (2002.godište), Y.Y.(2001.godište) i Y.Z.(1990 godišta); da su bez upotrebe sredstava prinude priveli i predali kolegama radi transporta lica u službene prostorije CB Podgorica; da su nastavili, da uspostavljaju narušeni javni red i mir na sledećim pozicijama u ul. Pljevaljskoj kod OŠ „Dragiša Ivanović“,u ulici Orjenskoj kod UO“Lovca“ i u ul.Branka Ćopića kod UO „Park“; da su u prostorije CB Podgorica zatekli građane Y.Y. i X.Y koje su prepoznali da su bili u grupi koja je prethodno narušavala JRM u većem obimu kod pasarele na Zlatici;
- Službena zabilješka sačinjena dana 26.01.2020.godine, od strane policijskih službenika X.Y. i Y.Y., povodom pronalaska lica X.Y.;
- Službena zabilješka sačinjena dana 26.01.2020.godine, od strane policijskih službenika X.Y. i Y.Y, pronalaska lica Y.Y.;
- Krivična prijava br.96/20 od 26.01.2020.godine, protiv X.Y. zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivična djela iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;
- Službena zabilješka br.169/2020 od 25.01.2020.godine, sačinjena dana 26.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y., povodom lišenja slobode X,Y. u Podgorici zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivična djelo iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;
- Službena zabilješka br.171/2020 od 25.01.2020.godine, sačinjena dana 25.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y., povodom lišenja slobode X.Y. u Podgorici zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivična djelo iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;
- Službena zabilješka br.172/2020 od 25.01.2020.godine, sačinjena dana 25.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y., povodom lišenja slobode X.Y. u Podgorici zbog postojanja

osnovane sumnje da je izvršio krivična djelo iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;

- Službena zabilješka br.173/2020 od 25.01.2020.godine, sačinjena dana 25.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y., povodom lišenja slobode X.Y. u Podgorici zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršila krivična djelo iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;
- Službena zabilješka br.176/2020 od 25.01.2020.godine, sačinjena dana 25.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y., povodom lišenja slobode X.Y. u Podgorici zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivična djelo iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;
- Službena zabilješka br.177/2020 od 25.01.2020.godine, sačinjena dana 25.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y., povodom lišenja slobode X.Y. u Podgorici zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivična djelo iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;
- Službena zabilješka br.178/2020 od 25.01.2020.godine, sačinjena dana 25.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y., povodom lišenja slobode Y.Y. u Podgorici zbog postojanja osnovane sumnje da je izvršio krivična djelo iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;
- Rješenje ODT-a Kt br.114/20 od 26 januara 2020.godine, kojim je određeno 72 časovno zadržavanje osumnjičenoima X.Y., Y.Y., X.Y.,X,Y,, Y.Y., X.Y., zbog postojanja osnovane sumnje da su izvršili krivična djela iz člana 376 KZ CG- napad na službeno lice u vršenju službene radnje i člana 253 KZCG uništenje i otuđenje tuđe stvari;
- Izvještaj ljekara specijaliste ortopeda UC od 26.01.2020.godine policijskog službenika X.Y.– udaren kamenom u lijevo rame;
- Izvještaj ljekara specijaliste ortopeda UC od 26.01.2020.godine policijskog službenika Y.Y.– udaren kamenom u stopalo;
- Službena zabilješka sačinjena dana 26.01.2020.godine, od strane policijskog službenika X.Y., povodom privođenja lica X.Y.;
- Službena zabilješka sačinjena dana 26.01.2020.godine, od strane policijskih službenika X.Y. i Y.Y., povodom preuzimanja lica X.Y.iz Hitne medicinske pomoći;
- Osam zapisnika, sa foto elaboratom o uviđaju službenih vozila, koja su u toku protesta oštećena-kamenicama.

Izvršen je uvid u video snimak¹

Vidi se grupa od oko 20-tak građana i naspram njih oko 40 policijskih službenika; policijski službenici su pod punom opremom sa kacigama i štitinicima, čuje se neko od građana koji govori: “Alo, ne gurajte nas,

¹ Snimak objavljen na portalu: <https://volimpodgoricu.me/2020/01/25/haos-na-zlatici-mural-prekreten-policija-suzavcem-rastjerala-gradjane-video-foto/>

čovjek gura sa rukom u džep, majke mi, Alo ne gurajte nas oooooaaaa!; Aloooo!, ne gurajte nas p.... jedne!; Što me guraš p.... jedna!; „džukelo jedna, ajmo razlaz“ čuje se od građana; „Nazad nema potrebe za ovakvim ponašanjem nema potrebe“; vidi se povlačenje policijskih službenika prema trotoaru magistralnog puta; „na trotoaru smo na javnoj površini, imamo pravo“, čuje se neko od okupljenih da govori; „Drugovi ajmo ovako malo bićemo pristojni, kao do sada, a mi ćemo jedan po jedan; hoda i snima, prvo govori: „Pomaže bog, braćo i sestre, ovđe smo na pasareli, ovđe je grupa momaka, čuli smo, da će da prekrene zastavu Knjaževine Crne Gore. Koliko znamo, to nije po zakonu, Jel, tako?! Ovdje je i policija, koja radi svoj posao, ništa više... Vidjećemo šta će da se desi, da li će da bude po zakonu Crne Gore, da se ne oskrnavi ova naša crnogorska trobojka i ništa više“ (snima lice mjesta na kome ima oko 20-tak policijskih službenika i nekoliko službenih vozila); vide se siluete oko 15 okupljenih građana, koji stoje na mostu i drže transparent na kome piše:“ džabe hapsite, džaba sudite, pravoslavlju ne možete da naudite“; Mi smo tu, naravno još jednom kažem: “Policija samo radi svoj posao, šta su im nadređeni rekli, nemamo nikakav problem sa njima, niti ga želimo, samo želimo da znamo: „Šta je dovelo do ovoga“, nedugo nakon toga snimatelj govori: “džabe hapsite, džaba sudite pravoslavlju ne možete da naudite“; nakon toga, slijedi gromoglasni aplauz od okupljenih; slijedi prijateljsko pozdravljanje: „Evo ga i Xi, naš. Će si brate moj, pomaže ti Bog, to braćo samo mirno, mi smo tu kuliramo; da se primakne X Zastava Crne Gore, koja je inače zaštićena, inače imamo transparente. Kako si reka X: „Gospoda podgorička; ovo je naše po zakonu prikrivaju, evo podrške (vidi se glavna saobraćajnica) čuje se:“ Ne damo svetinje, ne damo svetinje! Ovo je Crna Gora, ovo je Crna Gora, ostavite to (misle na transparente) neko ga miče od okupljenih građana. Nema nikoga samo policijski službenici, stigla je ekipa Komunalne, ali ne zna hoće li imati dovoljno boje. Čuje se nedugo zatim skandiranje: “Ne damo svetinje, vidi se grupacija, koja je stala, a neko govori: „Čuli smo priču, da se baca suzavac, bez problema ikakvih. Neće ih biti što se tiče nas, sad će stići pjevaju pjesme: „Zbogom nerođeni sine....Odlazimo da se ne vratimo“ Policija sa gas maskama, komanda samo ručni sprej slušajte, dobili su naređenje, da koriste sprej, ali oni ne smiju da koriste sprej jer stojite i samo pjevajmo: „Crna Gora i Srbija, to je jedna familija; Ne damo svetinje, ne damo svetinje.“ samo polako! Pjevaju okupljeni: „Zbogom leto jeseni i zimo, odlazimo, da se ne vratimo“.

Čuje se policijski službenik X.Y. koji se obraća okupljenima, mirnim glasom:“ Ovaj skup nije ... upozoravam, da se razidete u roku od tri minuta s obzirom da vas ima u tom broju bićemo prinuđeni.... On mora da te upozori i tek treći.... , čuje se još jednom vas upozoravam, da se razidete; okupljeni traže odluku po kojom je naređeno, da se prekrene mural; Ovo ste vi glasali, ovo je glas Mila, skandiraju: „Milo lopove, milo lopove“, nastaje guranje, Zašto me guraš, Će ćeš me?. Moraš,... skandira se: „Crna Gora i Srbija, to je jedna familija; Braćo, ajde da se razidemo samo 19 ostaje, samo na zid, razidete se, ne treba nam to, tako to je policija, to je policija čuje se preko razglasa. Ljudi, da se čujemo, izdali su naređenje, Molim Vas da se razidete, ne bojite se sestre, ajmo ovamo samo 19 nas (građanin koji snima i okupljenima daje instrukcije)...“A što radite, ajte ljudi, šedito sad. Zašto me guraš, nas je sad 19...., razgovara sa policijskim službenicima; Hoću da razgovaram, samo sa nadređenim.“ “Jesam li vas upozorili, da samo 19 ostane. Nemoj da nas guraš, Alo polako ejj ejjj , jeste se prepali, aaaaa bez guranja, prpa, Polako oni to traže, osmijeh osmijeh, osmijeh. Mi imamo naš teren, sve se snima polako, šta radite to. Alooo, što radite to gabelji, ajde da se igramo sad malo mora, da gura. Ajmo prođite lijevo, lijevo, lijevo, lijevo, tako 19 broj prebroj koliko ih ima. Ajde ti si popio prođi tamo, suzavac je li ko proba da prođe

na drugu stranu (snima 19 naizgled maloljetnih lica). Ljudi, ajde da se igramo, budite tamo samo, da znate mi smo pobjednici suzavac, suzavac puče evo neće moći da prekrene jer komunalci“, čuju se povici zviždanje pjesma, „jer oni misle, da se strašimo, ovo divljanje policije, kako je magistrala blizu. Evo im farba braćo, evo vi farbate, ali smo uzeli kantu sa farbom, pa ćemo se nadmudrivati i mi i oni ovo je farba koja možda mogu murale, ali ne mogu obraz....Ovo su suze radosnice, ljudi tu količinu suzavca su bacili, da nemogu da kreće. Uh, uh! Kašlje od suzavca, ljudi umriješe od suzavca“, ali dalje hoda i priča. „Uh! Plače... Evo Vam zastava barjaktari, čuju se povici demonstaračana:“ „Kerovi, kerovi, kerovi“, ja moram opet u oganj ovaj moram ispoštovat, zeleno svijetlo. Pjevajte nešto pjevajte samo patriotske pjesme, evo ljudi, ua majku vam jebem. Ojdoše, da provociraju djecu, provociraju djecu. Nakon toga govori:“ Vazda ti pucalo, čudo dva pucnja se čuju“.. Vide se prosute kante sa farbom razasute po trotoaru,“ morate da se borite“, opet se čuje pucanj suzavac: „Budimo ljudi....kad, nemojte.... da oni nemaju hrabrosti...“ Ovo je dijete dobro, jedno i vidi se ispred mjesta, gdje su ranije bili što....“Evo nas kao da živimo u Pljevlja, komunalci su dobri ljudi, interventna, ove kornjače žabe, nijesam do kraja imun, to što su imali pribor, to smo prosuli pozdrav od X i ekipe.“

Drugi snimak –L.T²

Na snimku se čuje pjesma okupljenih: „Oj Kosovo, Kosovo zemljo moja voljenalice koje snima telefonom snima i izvještava: “Velike policijske snage su upravo stigle kod pasarele na Zlatici, zajedno sa njima su stigli komunalni policajci i pripadnici romske populacije, kako bi pokušali da izbrišu veliku trobojku, koja je nacrtana na zidu pasarele; okupila se grupa od preko 50 građana pretežno mladića, koji će da brane da se ne prekrene zastava; policija je stavila gas maske i kako kažu spremni su da bace i suzavac među narod, iako svi dostojanstveno stoje ispred pasarele, ispred zastave; pokazuje, pogledajte samo pripadnike policijskih službenika, kako su obučeni (pod punom opremom sa gas maskama); čuju se okupljeni kako skandiraju: “Crna Gora i Srbija to je jedna familija, ...Ne damo svetinje, ne damo svetinje.“...; narod dostojanstveno stoji ispred trobojke, niko ne pravi probleme, međutim policija je došla pod punom opremom sa gas maskama ...čuje se pjesma okupljenih:“ Zbogom leto, jeseni i zimo, odlazimo, da se ne vratimo....“ Nedugo zatim obraća im se policijski službenik: “Samo malo ja sam dežurni komandir, predstavnik CB Podgorica X.Y: Ovaj skup nije prijavljen, kao što znate preko 20 osoba na javnom mjestu je javni skup, ovaj skup nije prijavljen upozoravam vas, da se morate razići, u suprotnom bićemo prinuđeni, da damo naredenje, a nakon toga i da privodimo. S obzirom, da vas ima u tolikom broju daću vam rok od 3 minuta, da se razidete, dakle ponavljam, da je skup od preko 20 lica, skup nije prijavljen, tako da vas upozoravam još jedan put, da se razidete. Okupljeni građani komentarišu na glas: “ Neka pokažu rješenje, komunalna je došla, ali nema nikakvo rješenje za uklanjanje trobojke, narod traži rješenje, neko govori više vas policajaca nego nas; Policija traži, da se narod razide Policijski službenik im objašnjava, da moraju da se razidu; okupljeni opet traže, rješenje, međutim policija traži da se narod razide; samo rješenje nije prošlo tri minuta pokušavaju da; opet se čuje upozorenje u suprotnom biće prinuđeni da primijene silu; „Ajde da blokiramo put, čuje se skandiranje: “Milo lopove, milo

² Snimak objavljen na portalu: <https://volimpodgoricu.me/2020/01/25/haos-na-zlatici-mural-prekrecen-policija-suzavcem-rastjerala-gradjane-video-foto/>

lopove“...“Ovo je nasilje, nije ovo Sirija gospodine, gospodine nema odluke nikakve, nema odluke“; čuju se verbalne opaske; Neka, neka, neka alo! Neko umiruje okupljene, ljudska prava nam povređujete; rješenje neka daju; pokušavaju na silu da uklone narod; opet se čuje naredba policije na razglasu, da se okupljeni razidu; okupljeni objašnjavaju jednom od policijskih službenika, da mora dva puta da izda upozorenje i samo da se ni dižu tenzije; čuje se skandiranje: „Crna Gora i Srbija to je jedna familija“, nećete ga krečiti, nećete ga krečiti; ja ću kuću ovom farbom prekrečiti, dođite, mene kuću da ofarbate; komentariše lice koje snima: nevjerovatna scena, niko nije htio da kreči, no su doveli pripadnike romske nacionalnosti, da oni kreče crnogorsku trobojku, nacrtaćemo je opet, evo pogledajte koga su doveli da prekreči sve ovo (8 lica odjevena u uniforme narandžaste boje) policija i komunalna policija čuva pripadnike romske populacije koji su došli da farbaju; Bravo! čuje se skandiranje: Bravo! Polako, polako izdali su naredjenje, molim vas da se razidete, 19 momka će ostati ispred zida; predstavnik okupljenih moli, da se razidu samo da ostane 19 momaka; pošto to nije broj za okupljanje, ajte ljudi prošetajte malo vidi se jedan građanin u pripitom stanju, koji govori: „Ja sam glasa Mila Đukanovića; 19 momaka je ostalo ispred zida, pošto to nije broj za okupljanje, dok policija tjera ostale da se razidu čuju se povici.“ Policijo braćo mila, ne slušajte više Mila“. Nadalje, pokazuje 8 pripadnika komunalnog preduzeća, koji su došli da prekreče trobojku; evo ovi brane Crnu Goru od Crnogoraca, niko nije htio prijaviti posao da radi, evo ove su doveli, da brane Crnu Goru; ovo je zastide Crne Gore; evo policija gura žene, koje su stale ispred zida; čuje se psovka i galama, vidi se gurkanje i tenzije; pripadnici policije nemaju obilježja na uniformi i ne znamo ko su u živom zidu ispred trobojke je prisutno 10 ljudi nekoliko momaka i 3 i 4 žene; tenzije su na sve strane; policija uspije da skloni 3,4 momka, ali vidi se 19 momaka, dodaju uklonjene momke do 19 novih momaka; prisutno je preko 100 građana Murtovine i Zlatice niko od policajaca nema obilježja; njih 19 je ispred zida. Ponovo govori:“ Evo ko je stigao, da brani Crnu Goru od Crnogoraca i Srba, evo našto je Crna Gora i da kreči trobojku kraljevine Crne Gore na šta je Crna Gora spala; neko psuje P...., jedne ajdete p.... jedne... spala, čuje se aplauz mi smo pobjednici u ovoj situaciji govori jedan od predstavnika građana, policija je bacila suzavac bez ikakvog povoda i razloga, ovo je katastrofa, šok bombe bez ikakvog povoda bacili su suzavac, au au odnosno bez ikakve najave ili upozorenja koji su mirno suzavac je povrijedio XX (ne može se sa sigurnošću utvrditi od čega je lice povrijeđeno, na čelo ima posjekotinu, kako se na snimku može vidjeti, ali sa sigurnošću se ne može ustanoviti); dimna zavjesa, građani su blokirali magistralu, niko neće da se povuče sa mjesta događaja; omladina se okupila i prešla sa druge strane magistrale, niko se ne povlači sa mjesta, svi su tu, iako je suzavac bačen trenutno se ne može prići pasareli zato što je bačeno više suzavca jer je bačeno nekoliko komada suzavca čak je pogođen jedan u glavu XX, narod je blokirao magistralu narod se grupiše ka magistrali i namjeravaju zaustaviti saobraćaj nevjerovatne slike sa Zlatice; suzavac se osjeća na sve strane“, čuje se neko iz pozadine: „Evo su došli, Šiptari Milovi, da farbaju zastavu na Zlatici“; ima više povrijeđenih momaka, kako saznajemo evo iza samo se grupišu na magistrali i zaustavljaju saobraćaj, ovdje je kao na ratištu; policijske snage oko murala i trobojke prave obruč, kako bi omogućili da prekreče trobojku, narod ne odustaje, iako je suzavac u vazduhu“; vidi se grupa momaka s druge strane magistrale prema školi, vrijeđa policijske službenika i skandira:“ Kerovi, kerovi, kerovi“, dok lice koje snima govori:“ treba, da svako svoj posao radi; nekoliko momaka je uspjelo, da se popne na pasarelu i da okači transparent; narod se grupiše u blizini škole „Dragiša Ivanović“ niko ih nije dirao vidiš kamere su zabilježili sve smo snimili“; neko viče na policijske službenike:“ Kuća Vam se iskopala, p.... psuju prisutni, evo još jedan

suzavac put okupljenih, na drugu stranu na širem području Murtovine su se rasprostrelle grupe policijskih službenike; kao što vidite nije bilo razloga za ovo; vidi se dim; policija i dalje bača suzavac, iako se narod povukao na sve različite pozicije čuje se još jedan pucanj; gdje je mural ne vidi se ništa, narod se povukao na 100 metara prema školi; policija je grupisana; primjećuje se da nije još počelo uklanjanje murala, vjerovatno nema gas maske; saobraćaj se slabo odvija“; jedan govori:“ Proći će brzo vazduh će se očistiti, brzo će proći“; opet se povlače opet bacaju suzavac sklanja se policija se grupiše i ide prema školi, gdje su se grupisala omladina koja je prethodno bila ispred murala; primjećuje se slobodno hodanje okupljenih koji se ne osvrću, da je tu glavna saobraćajnica; oko 40-50 okupljenih se nalazi u dvorištu škole, policija potiskuje narod,..... dajte i nama....

Policija odlazi, opet je bačen suzavac, P,,,,, nemoj“, snimatelj trči čuju se psovke i verbalne još jedan se čuje suzavac; čuje se lavež pasa; daleko od mjesta gdje se prvobitno bilo.....gubi se signal...

Obavljen je razgovor sa mještanima iz naselja Zlatice, o saznanjima i okolnostima upotrebe suzavca policijskih službenika prema okupljenim građanima kod „Pasarele“:

Građanin/ka naselja Zlatice, sa adresom iz ulice “Mira”³ je između ostalog, naveo/la: da se nalazio/la u porodičnoj stambenoj zgradi na Zlatici, u dijelu 200 m udaljenom od mjesta digadžaja; da je sjedeo/la sa porodicom na terasi porodične kuće; da se žalio/la na galamu i buku mladića, koji su ulicama trčali; da je nakon toga primijetio/la grupu policijskih službenika, kako trče prema grupi mladića; da su mladići gađali kamenicama policijske službenike i da nije osjetio/la hemijska sredstva-suzavac, niti vidjeo/la koliko ga je policija bačila na okupljene građane;

Građanin/ka naselja Murtovina, ulica “Orjenska“ je između ostalog, naveo/la: da mu/joj se čini, da je to bio vazdušni rat; da se dim širio ulicom; da mu/joj se čini da je prevelika količina suzavca upotrijebljena: da nije mogao/la da diše; da nije učestvovao/la u tom okupljanju, ali je primijetio/la da građani bacaju kamenice put policijskih službenika i istresaju po ulici smeće iz kontejnera i neku boju; da je nakon jednog sata mogao/la da slobodno hoda ulicom.

Građanin/ka naselja Zlatice, sa adresom ulica “Dunavska”⁴ je između ostalog, naveo/la: da se nalazio/la u porodičnoj stambenoj zgradi na Zlatici, u dijelu 100 m udaljenom od mjesta događaja; da se žalio/la na galamu i buku mladića, koji su gađali kamenicama policijske službenike; da je nakon toga primijetio/la grupu policijskih službenika, kako trče prema grupi mladića; da je vidio/la da hapse dvojicu mladića, iz te grupe koja je gađala kamenicama policijske službenike i da nije osjetio/la hemijska sredstva-suzavac, niti vidjeo/la koliko ga je policija bačila na okupljene građane. Po njoj/njemu, upotreba suzavca nije bila velika, koliko se to u medijima prenosilo.

Građanin/ka iz neposredne blizine dešavanja, tačnije iz ulice „Vilija Branta“ je između ostalog, naveo/la: da ne želi mnogo da komentariše, ali da je sve glupo što ne daju da murali ostanu, kome smetaju; da se policijski službenici ne umiju ponašati u skladu sa uniformom; da je nekoliko službenih auta ulicom prošlo

³ Imena i prezimena poznata Zaštitniku

⁴ Imena i prezimena poznata Zaštitniku

tom brzinom, da je to bilo strašno; da živi na 5 metara od pasarele i da je sve posmatrao/la iz dvorišta; da je većinom omladina bila ispred pasarele; da je bila lijepa atmosfera; da su pjevali pjesme i imali jedan korektan pristup; da se čulo upozorenje i naređenje od strane jednog policijskog službenika, da se okupljeni razidu, ali da nije vidio/la, da se razilaze; da je primijetio/la, da se policijski službenici grupišu i pokušavaju da potiskuju okupljene građane; da ih guraju i letjele su kamenice sa strane OŠ „Dragiša Ivanović“; da su policijski službenici, počeli da ispaljuju suzavce, oko 5, kako bi smirili situaciju; da je ispaljeno nekoliko suzavaca u odnosu na broj učesnika toga okupljanja, oko 50 ljudi je bilo po njemu/njoj previše; da je ušao/la u kuću, jer nije mogao/la od dima i bola u očima, da prati dešavanja; da se nije obraćao/la za medicinsku pomoć jer je to stanje kratko trajalo, otprilike još pola sata, odnosno sat vremena od poslednjeg bačenog suzavca.

III Utvrđene činjenice:

3. Na osnovu dostavljenog izjašnjenja Uprave policije, te uvida u pribavljenu obimnu dokumentaciju i pregleda video snimka, utvrđene su sljedeće činjenice:

- da je dana 25.01.2020. godine Komunalna policija došla u ulicu „Vilija Branta“, u cilju ispunjenja radnog zadatka - uklanjanja naslikanog grafita - “trobojke“, sa zida pasarele;
- da se tom prilikom okupila grupa građana, koja se protivila odluci da se ukloni prethodno navedeni grafit;
- da se okupilo oko 50 osoba, koje okupljanje nije prijavljeno u skladu sa Zakonom o javnim okupljanjima;
- da je u više navrata pokušano sa radovima, ali su službenici Komunalne policije bili spriječeni da izvode radove od strane okupljenih građana nezadovoljnih tom odlukom;
- da je grupa građana formirala „živi zid“ i na taj način onemogućavala krećenje grafita;
- da su policijski službenici CB Podgorica, pružali asistenciju Komunalnoj policiji kako bi obavila radni zadatak;
- da je komandir CB Podgorica XX preko razglasa više puta zamolio građane, da se razidu;
- da se grupa građana oglušila o više datih upozorenja i izdatih naređenja od strane policijskih službenika i nijesu htjeli da se udalje sa lica mjesta;
- da se grupa građana dalje suprostavila naredbi službenog lica pružajući pasivan otpor i gađajući službenike kamenicama, pirotehničkim sredstvima i drugim predmetima;
- da su prema ovim licima policijski službenici CB Podgorica upotrijebili sredstva prinude - fizičku snagu i hemijska sredstva, kako bi onemogućili ometanje izvođenja radova i ugrožavanje javne bezbjednosti građana;
- da su okupljeni građani kamenicama oštetili 8 službenih vozila Uprave policije;
- da su tom prilikom, policijski službenici lišili slobode 9 lica;
- da je u prostorijama CB Podgorica sa svima obavljen razgovor na navedene okolnosti, o čemu je upoznat i ODT u Podgorici;
- da se ODT u Podgorici izjasnio da u postupanju sedam lica postoje elementi krivičnog djela napad na službena lica u vršenju službene radnje i krivičnog djela uništenje i oštećenje tuđe stvari – službenog vozila Uprave policije, dok u odnosu na dva lica osumnjičena za krivično djelo pozivanje na otpor;

IV

a) Domaći propisi:

4. Ustav Crne Gore ("Službeni list CG" br.1/2007) određuje:

„Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma. (član 17 stav 1) Jemči se nepovredivost fizičkog psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju. (član 28 stav 2 i 3)

Jemči se poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom ili drugom postupku, u slučaju lišenja ili ograničenja slobode i za vrijeme izvršenja kazne.

Zabranjeno je i kažnjivo svako nasilje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje nad licem koje je lišeno slobode ili mu je sloboda ograničena, kao i iznuđivanje priznanja i izjava.“ (član 31)

Jemči se sloboda mirnog okupljanja, bez odobrenja, uz prethodnu prijavu nadležnom organu.

Sloboda okupljanja može se privremeno ograničiti odlukom nadležnog organa radi sprječavanja nereda ili vršenja krivičnog djela, ugrožavanja zdravlja, morala ili radi bezbjednosti ljudi i imovine, u skladu sa zakonom. (član 52)

5. Zakon o javnim okupljanjima ("Sl. list Crne Gore", br. 73/10, 40/11)

Pravo na slobodu javnog okupljanja ostvaruje se na način propisan ovim zakonom. (član 1)

Javna okupljanja, u smislu ovog zakona, su: 1) mirna okupljanja i javni protesti, 2) javne priredbe; 3) druga okupljanja. (član 2)

Pod mirnim okupljanjem i javnim protestom podrazumijeva se svako organizovano okupljanje više od 20 građana koje se održava na javnom mjestu radi izražavanja političkih, socijalnih i drugih uvjerenja i interesa [...]. (član 3)

Organizator, odnosno njegov zastupnik, je dužan da podnese prijavu za održavanje mirnog okupljanja (u daljem tekstu: prijava), u slučajevima kada je to ovim zakonom određeno.

Prijavu iz stava 1 ovog člana organizator je dužan da podnese najkasnije pet dana prije vremena za koje je mirno okupljanje zakazano.

Prijava se podnosi organu uprave nadležnom za policijske poslove (u daljem tekstu: nadležni organ). (član 6)

Mirno okupljanje može da se održi na svakom za to prikladnom prostoru. (član 9)

Izuzetno od člana 9 ovog zakona, mirno okupljanje ne može se održavati: 1) u blizini bolnica; 2) u blizini dječijih vrtića i osnovnih škola, dok u njima borave djeca; 3) u nacionalnim parkovima i zaštićenim parkovima prirode, osim mirnih okupljanja koja propagiraju zaštitu čovjekove okoline; 4) u blizini spomenika kulture, ako bi to dovelo do uništenja zaštićenih vrijednosti; 5) na auto putevima, magistralnim, regionalnim i lokalnim putevima na način kojim se ugrožava bezbjednost saobraćaja; 6) na drugim mjestima, ako bi to, s obzirom na vrijeme, broj učesnika ili karakter okupljanja, moglo ozbiljno ugroziti kretanje i rad većeg broja građana. (član 10)

Organizator je dužan da obezbijedi red i mir na mirnom okupljanju. Organizator je dužan da obezbijedi dovoljan broj redara za vršenje poslova održavanja reda i mira na mirnom okupljanju (u daljem tekstu: redarski poslovi) i preduzme odgovarajuće mjere medicinske zaštite i zaštite od požara. Organizator može da obavljanje redarskih poslova povjeri privrednom društvu ili preduzetniku koji je registrovan za obavljanje djelatnosti zaštite lica i imovine. Poslove održavanja javnog reda i mira na prostoru koji se neposredno nalazi uz mjesto održavanja mirnog okupljanja vrše ovlaštena službena lica nadležnog organa (u daljem tekstu: policijski službenici). Policijski službenici su dužni da spriječe ometanje ili onemogućavanje održavanja mirnog okupljanja, koje se održava u skladu sa odredbama ovog zakona i pri tome mogu upotrebljavati tehnička sredstva i sredstva zaštite. (član 13)

6. Zakon o javnom redu i miru ("Sl. list CG" br.64/11) propisuje:

“Javno mjesto, u smislu ovog zakona, je mjesto na kojem je svakom licu slobodan pristup (ulica, trg, javni put, pristanište, plaža, park, čekaonica, radni prostor, ugostiteljski ili slični objekat) ili je pristup dozvoljen pod određenim uslovima (sportski objekat, bioskopska ili pozorišna dvorana, sredstvo javnog saobraćaja, izložbena prostorija i sl.), kao i drugo mjesto kad se koristi za javno okupljanje, sportske ili druge priredbe”. (član 3)

7. Zakon o unutrašnjim poslovima (“Sl. list CG” br. 44/12 i 36/13)propisuje:

Policijski poslovi, u smislu ovog zakona, su: (1-2)[...] (3) sprječavanje vršenja i otkrivanje krivičnih djela i prekršaja; (11) obezbjeđivanje uslova za nesmetan rad sudova, državnog tužilaštva i održavanje reda, (13) drugi poslovi propisani zakonom. (član 10)

Obavljanje policijskih poslova zasniva se na načelima zakonitosti, profesionalizma, saradnje, srazmjernosti u primjeni ovlašćenja, efikasnosti, nepristrasnosti, nediskriminacije i blagovremenosti. (član 11)

Policijski poslovi obavljaju se sa ciljem da se obezbijedi jednaka zaštita bezbjednosti, prava i sloboda, primijeni zakon i obezbijedi vladavinu prava. (član 12)

Policijski službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima.

Policijski službenici se pridržavaju standarda policijskog postupanja, a naročito onih koji proizilaze iz obaveza utvrđenih međunarodnim aktima, a odnose na dužnost služenja ljudima, poštovanje zakonitosti i suzbijanje nezakonitosti, ostvarivanje ljudskih prava, nediskriminaciju pri izvršavanju policijskih zadataka, ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude, zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pružanje pomoći nastradalim licima, obavezu zaštite tajnih i ličnih podataka, obavezu odbijanja nezakonitih naređenja i suprotstavljanje svakom obliku korupcije. (član 14). Policijska ovlašćenja se mogu primijeniti samo ako su ispunjeni zakonom propisani uslovi za njihovu primjenu.

Policijski službenik je dužan da procijeni ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana i odgovoran je za tu procjenu.

Primjena policijskog ovlašćenja mora biti srazmjerna potrebi zbog koje se preduzima. Primjena policijskog ovlašćenja ne smije izazvati štetne posljedice veće od onih koje bi nastupile da policijsko ovlašćenje nije primijenjeno. Između više policijskih ovlašćenja primijenice se ono kojim se zadatak može izvršiti sa najmanje štetnih posljedica i gubljenja vremena.

Prilikom primjene sredstava prinude njihova upotreba treba da bude postupna, od najlakšeg prema težem sredstvu prinude ako je to moguće i u svakom slučaju, uz minimum neophodne sile. U obavljanju policijskih poslova mogu se primjenjivati samo mjere prinude, odnosno upotrebljavati samo sredstva prinude koja su propisana zakonom i kojima se cilj postiže sa najmanje štetnih posljedica. (član 26)

Davanje upozorenja i izdavanje naređenja

Davanje upozorenja

Policijski službenik upozorava lice za koje postoji vjerovatnoća da:

1) svojim ponašanjem može dovesti u opasnost svoju bezbjednost ili bezbjednost drugog lica ili imovinu, ugroziti bezbjednost saobraćaja, narušiti javni red i mir ili ometati graničnu kontrolu;

2) može izvršiti, podstaći ili izazvati drugo lice da počini krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti ili prekršaj. (član 53)

Izdavanje naređenja

Policijski službenik izdaje naređenje radi:

1) otklanjanja opasnosti za život i imovinu;

2) sprječavanja izvršenja krivičnog djela za koje se goni po službenoj dužnosti i prekršaja, hvatanja učinioca tog krivičnog djela i prekršaja, kao i pronalaženja i obezbjeđenja tragova koji mogu poslužiti kao dokaz;

3) održavanja ili uspostavljanja narušenog javnog reda i mira;

4) bezbjednosti saobraćaja na putevima;

5) neometanog vršenja granične kontrole;

6) sprječavanja pristupa štićenom licu, objektu ili prostoru, kao i pristupa i zadržavanja na prostoru ili objektu gdje to nije dozvoljeno;

7) sprječavanja nastupanja i otklanjanja posljedica opšte opasnosti;

8) u drugim slučajevima propisanim zakonom.

Naredba iz stava 1 ovog člana može se izdati i većem broju građana. (član 54)

Način davanja upozorenja i izdavanja naređenja

Upozorenja i naređenja daju se usmeno, pisano ili na drugi način (svjetlosnim i zvučnim signalima, znakovima, rukom i na drugi način) propisan aktom iz člana 84 ovog zakona. (član 55)

Policijski službenik podnosi pisani izvještaj o upotrebi sredstava prinude nadređenom policijskom službeniku što je prije moguće, a najkasnije 24 časa od upotrebe sredstava prinude. Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži podatke o sredstvu prinude, ime, prezime i matični broj lica protiv koga je upotrijebljeno, razlozima i osnovu upotrebe i o drugim činjenicama i okolnostima od značaja za ocjenu zakonitosti upotrebe sredstva prinude. Zakonitost upotrebe sredstva prinude ocjenjuje ministar ili lice koje on ovlasti. Ukoliko ministar ili lice koje on ovlasti ocijeni da su sredstva prinude nezakonito upotrijebljena obavezan je da, najkasnije u roku od pet dana od dana saznanja, preduzme mjere za utvrđivanje odgovornosti policijskog službenika koji je upotrijebio, odnosno naredio upotrebu sredstava prinude. Za nezakonitu upotrebu sredstava prinude lično je odgovoran policijski službenik koji je primijenio, odnosno naredio nezakonitu upotrebu sredstava prinude.“ (član 59)

Hemijska sredstva

Hemijska sredstva mogu se upotrijebiti radi odbijanja napada i savlađivanja otpora koji se ne mogu obezbjediti upotrebom fizičke snage, ručnog spreja sa nadražujućim dejstvom i službene palice, radi uspostavljanja narušenog javnog reda i mira, radi oslobađanja zatvorenog prostora od lica, za rješavanje talačkih situacija i u slučajevima kad su ispunjeni uslovi za upotrebu posebnih vrsta oružja i eksplozivnih sredstava ili za upotrebu vatrenog oružja utvrđenih ovim zakonom.

Hemijskim sredstvima smatraju se suzavci za kratkotrajnu upotrebu, koji po prestanku dejstva ne ostavljaju bilo kakve posljedice na psihofizičko i opšte zdravstveno stanje, kao i hemijske materije blažeg dejstva od suzavca.

Prilikom upotrebe hemijskih sredstava u blizini ustanova u kojima borave djeca i stariji, bolnica, osnovnih škola i prometnih saobraćajnica i lako zapaljivih materijala preduzimaju se i posebne mjere zaštite.

Hemijska sredstva se ne upotrebljavaju prema licima koja se nalaze u blizini eksplozivno-zapaljivih materija, na velikoj visini i na sličnim mjestima gdje bi mogao biti ugrožen život ljudi. (član 71)

8. Pravilnik o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova ("Službeni list CG", br. 21/2014) propisuje:

„Ovim pravilnikom propisuje se bliži način obavljanja određenih policijskih poslova i primjena ovlašćenja u obavljanju tih poslova. (član 1)

Policijski službenik je dužan da u vršenju policijskih poslova postupa obazrivo prema građanima, vodeći računa da ne povrijedi dostojanstvo ličnosti i da ih ne izlaže nepotrebnoj uznemiravanju ili obavezama.

U vršenju policijskih poslova, policijski službenik se obraća građanima na jasan i razumljiv način i saopštava im razloge zbog kojih im se obraća. (član 6)

Dozvoljena je upotreba sredstava prinude, fizičke snage i gumene palice radi savlađivanja otpora lica koje treba lišiti slobode, dovesti, zadržati, spriječiti u samopovređivanju ili samovoljnom udaljavanju sa određenog mjesta u zakonom propisanim slučajevima, kao i radi odbijanja napada od sebe, drugog lica, objekta ili prostora koji obezbjeđuje. (član 220 i 221)

Hemijska sredstva pripremljena u različitim oblicima (tablete, ampule i dr.) i različite naprave i sredstva za upotrebu hemijskih materija, koriste se, u skladu sa zakonom i njihovom namjenom.

Upotrebu hemijskih sredstava odobrava direktor ili lice koje on ovlasti.

Odobrenje nije potrebno za upotrebu sprej doze punjene suzavcem koja spada u propisanu posebnu opremu policijskog službenika, kao i u slučajevima terorističkih dejstava, otmica, otpora, napada, zabarikadiranja i drugog onemogućavanja izvršavanja zadatka ili neposrednog ugrožavanja života policijskog službenika ili drugog lica kad policijski službenik hemijska sredstva može upotrijebiti, ako utvrdi da upotrebom blažeg sredstva prinude službeni zadatak nije moguće izvršiti. (član 227)

9. Pravilnik o uslovima i načinu pružanja pomoći državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave i pravnim licima u postupku izvršenja njihovih odluka ("Sl. list Crne Gore" br. 15/13) utvrđeno je:

Policijski službenici, u skladu sa zakonom, pružaju pomoć državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave i pravnim licima u postupku izvršenja njihovih odluka, ako se u tom postupku očekuje ili pruža fizički otpor (u daljem tekstu: asistencija), pod uslovima i na način propisan. (član 1)

Policijski službenici pružaju asistenciju na način kojim se u najvećoj mogućoj mjeri obezbjeđuje nesmetano i efikasno izvršavanje odluka državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i pravnih lica (u daljem tekstu: ovlašćeni subjekat). (član 2)

Policijski službenici mogu u postupku pružanja asistencije, ukoliko mjere upozorenja i naređenja ne daju rezultate, upotrijebiti ona sredstva prinude koja su nužna radi odbijanja napada od sebe, drugog lica ili objekta, u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima. (član 10)

10. Kodeks policijske etike ("Sl. list CG" br.46/13) propisuje:

„Policijski službenik u obavljanju policijskih poslova postupa u skladu sa načelima utvrđenim Ustavom Crne Gore, potvrđenim međunarodnim ugovorom, zakonom i ovim kodeksom. (član 1)

Cilj ovog kodeksa je očuvanje, afirmacija i unapređenje dostojanstva i ugleda policijskih službenika i jačanje povjerenja građana u rad Uprave policije (u daljem tekstu: Policija). (član 2)

U vršenju policijskih poslova i primjeni ovlašćenja policijski službenik dužan je da poštuje dostojanstvo, ugled i čast svakog lica prema kojem primjenjuje ovlašćenja. (član 4)

Policijski službenik je dužan da policijske poslove vrši na način da ne umanjí svoj ugled i ugled Policije u cjelini, poštuje dobre običaje i slijedi etička načela u dosljednom sprovođenju zakona. [...]“ (član 7)

11. Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda ("Službeni list CG" broj 42/2011 i 32/2014) propisuje:

“Zaštitnik/ca samostalno in nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjim ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja, kao i mjere za spriječavnje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije. (član 2)

Postupak ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda pokreće se povodom pritužbe ili po sopstvenoj inicijativi. (član 28 stav 1)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (član 41)

b) Međunarodni propisi:

12. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u čl.11 garantuje:

„Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja s drugima, uključujući i pravo osnivanja sindikata i pridruživanja sindikatima zbog zaštite svojih interesa.

Ova prava neće biti ograničena izuzev na način propisan zakonom i koji je neohodan u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti ili javne bezbjednosti, u cilju sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala ili zaštite prava sloboda drugih. Ovim članom se ne zabranjuje uvođenje zakonitih ograničenja na ona prava koja uživaju pripadnici oružanih snaga, policije ili državne administracije.“

13. Praksa Evropskog suda za ljudska prava

Sud je utvrdio da je policija srazmjerno upotrijebila posebnu opremu i vatreno oružje u slučaju u kome je znatan broj demonstranata, koji je prethodno blokirao put, napao policajce kamenjem, palicama i dr.predmetima i povrijedio neke od njih. Sud je zaključio da čak i ako su neki od policajaca postupili protivno pravilima u upotrebi gasnih bombi, nije bilo nikakvih dokaza da je vatreno oružje upotrebjeno, samo da bi se demonstranti povrijedili ili da im se namjerno oduzme život (*Primov*, st. 162)⁵.

Sud je takođe u nekoliko slučajeva razmatrao okupljanja koja su održana suprotno zakonu, jer nijesu bila prijavljena ili su prekoručeni uslovi iz prijave, a čiji su učesnici pri tome i namjerno blokirali saobraćajnice, da bi privukli pažnju na svoje poruke (*G. Lucas, Barraco, Kudrevičius*). U svim tim slučajevima okupljanja su održana ili bez prekida (*Kudrevičius*) ili su vlasti demonstrantima omogućile da pošalju poruku prije nego što su skup prekinule. Sud je utvrdio da su kratkotrajni pritvor i sankcije kojima su kažnjeni učesnici takvih okupljanja bili srazmjerni legitimnom cilju zaštite javnog reda i prava drugih i nije utvrdio kršenje Konvencije.⁶

U predmetu *Éva Molnár*, podnositeljka predstavke se žalila na naredbu policije da se nenajavljeni skup prekine, pošto se već održavao osam časova. Sud nije utvrdio kršenje Konvencije, našavši da je policija bila dovoljno tolerantna prema okupljanju koje je blokiralo nekoliko ulica. Naglašeno je da je cilj zahtjeva da se skup prijavi vlastima upravo usklađivanje prava na mirno okupljanje sa pravima i interesima drugih, npr. na slobodu kretanja, kao i sprečavanje nereda i kriminala (st. 37).⁷

V. Zaključna ocjena

14. Na osnovu utvrđenih činjenica i iskaza građana koji žive u blizini mjesta događaja, Zaštitnik ocijenjuje da u radnjama policijskih službenika nije došlo do prekoračenja policijskih ovlašćenja i povreda prava na štetu podnositelja/teljke pritužbe. Na zaključak upućuje prvenstveno nedostatak medicinske

⁵ Case of *Primov and Others v. Russia*, application no 17391/06;

⁶<http://media.institut-alternativa.org/2020/06/Sloboda-mirnog-okupljanja-1.pdf>

⁷ <http://media.institut-alternativa.org/2020/06/Sloboda-mirnog-okupljanja-1.pdf>

dokumentacije podnosioca/teljke pritužbe o eventualnim povredama. Takođe, ni jedan od sagovornika koji stanuju u neposrednoj blizini mjesta događaja, sa kojima je razgovarano, nije se obratio za pružanje medicinske pomoći usled tegoba, koji je po njihovim navodima prouzrokovao suzavac. Dakle, podnositelj/ka pritužbe nije pružila dokaze, a ni ostali sagovornici nijesu potvrdili, da je upotrijebljena količina suzavca prilikom predmetnog događaja kod njih prouzrokovala tegobe ili povrede trajnijeg karaktera, koje prevazilaze očekivano i predviđeno privremeno nadražujuće dejstvo, što bi moglo biti sagledano kao bitan kriterijum za određivanje štetnog uticaja ili eventualno posledica primjene prekomjerne količine suzavca.

15. Naprotiv, uvidom u video snimke zaključuje se da su se okupljeni građani, kako su i sami naveli, kretali odmah nakon ispaljenih suzavaca bez ikakvih smetnji ili posledica. Kako suzavac nije primijenjen na jednom mjestu, već na različitim lokacijama gdje su se nalazili građani koji su narušavali red i mir, zaključiti da je primijenjena prekomjerna količina suzavca praktično nije moguće.

16. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, zaključuje se da su okupljeni građani navedenog datuma pokušali da spriječe Komunalnu policiju da obavi svoj redovni zadatak, u vezi sa čim je bilo potrebna asistencija službenika UP. Okupljeni građani nijesu prijavili okupljanje u skladu sa zakonom i istrajali su u pružanju otpora, koji je u kasnijoj fazi prerastao u napad na službena lica.

17. S obzirom da je došlo do narušavanja JRM-a, u većem obimu od strane pojedinih okupljenih građana, a nakon više upozorenja upućenih preko javnog razglasa i ogлуšenja učesnika protesta u smislu dobrovoljnog napuštanja trotoara, policijski službenici su upotrijebili fizičku silu i hemijska sredstva prema grupi građana, koji su ometali nesmetano izvršenje službene radnje.

18. Zaštitnik primjećuje da su hemijska sredstva upotrijebljena u skladu sa članom 71. Zakona o unutrašnjim poslovima, odnosno radi odbijanja napada i savlađivanja otpora kao i uspostavljanja narušenog javnog reda i mira od strane učesnika protesta. Razlog za primjenu hemijskih sredstava u konkretnom slučaju je udaljavanje okupljenih ljudi sa mjesta u zakonom propisanim slučajevima, kao i odbijanje napada od sebe, drugih lica, objekta ili prostora koji se bezbjedi.

19. Zaštitnik podsjeća da svaka namjera i planirana akcija policijskih službenika treba da se saopšti otvoreno, jasno i glasno, odnosno da upotrebi sile, kad je god to moguće, treba da prethodi odgovarajuće upozorenje. Propisi regulišu uslove i okolnosti za upotrebu suzavaca, kao što su prisustvo službi prve pomoći za one koji su pogođeni gasom, izdavanje prethodnih upozorenja, poštovanje pravila princip proporcionalnosti, uklanjanje izlaza za masu ljudi, zabrana direktnog pucanja na ljude u svim slučajevima i zabrana upotrebe gasa protiv ljudi koji su prestali da se opiru ili napadaju. Takođe primjećuje, da su u konkretnom slučaju policijski službenici uspostavili blisku i učestalu komunikaciju sa učesnicima okupljanja, u cilju maksimalnog smanjenja rizika i obezbjeđivanja bezbjednosti svih učesnika događaja, kroz zajedničke napore.

20. Zaštitnik je mišljenja i da je veoma važno da policijski službenici pokažu određeni stepen tolerancije prema mirnom okupljanju.⁸ Dalje, država bi trebala da osigura da policijski službenici koji deluju u okviru demonstracija prođu specijalnu obuku kako o pregovaračkom upravljanju demonstracijama, protestima, tako i o proporcionalnoj upotrebi sile i hemijskih sredstava u ovom kontekstu.⁹

⁸ Slučaj *Oya Ataman protiv Turske*, (predstavka br. 74552/01), 5. decembar 2006. godina

⁹ Idem

21. Kod ocjene miješanja policijskih službenika u ostvarivanje slobode mirnog okupljanja, Zaštitnik podsjeća da do ograničenja slobode može doći samo ako je miješanje: 1. propisano zakonom; 2. sa legitimnim ciljem; 3. neophodno u demokratskom društvu kao izraz hitnih društvenih potreba i 4. proporcionalno ostvarivanju legitimnog cilja.¹⁰ Zaštitnik takođe podsjeća da mjesto i vrijeme okupljanja građana mogu biti razlog za ograničenje slobode samo ako je to *in concreto* neophodno radi zaštite javnog zdravlja, morala, prava drugih ili bezbjednosti, a u svakom slučaju sva okupljanja građana moraju biti organizovana u skladu sa zakonom.

22. Zaštitnik takođe podsjeća da su policijski službenici dužni posebnu pažnju posvetiti ranjivim kategorijama (maloljetnim licima i drugim), koji su na ovom okupljanju bili brojni. Evropski sud za ljudska prava u predmetu Bouyid v. Belgium¹¹ je ukazao da Evropski kodeks policijske etike konkretno navodi, da je jedan od osnovnih ciljeva policije da štiti i poštuje osnovna prava i slobode pojedinca zajemčene Konvencijom (stav 1). U odjeljku pod nazivom „Smjernice za postupanje/intervenciju policije“ propisano je da „policija uvek ima na umu osnovna prava svih,“ (stav 43) i da „pripadnici policije postupaju sa integritetom i poštovanjem prema javnosti i sa posebnim obzirom prema položaju pojedinaca koji pripadaju posebno osjetljivim grupama“ (stav 44).

23. Na kraju, Zaštitnik primjećuje da su službene zabilješke policijski službenici pisali zajedno, odnosno više njih je potpisalo jednu službenu zabilješku. Zakon, eksplicitno ne propisuje da svaki službenik - učesnik jedne akcije samostalno piše službenu zabilješku o realizaciji akcije. Međutim, Zaštitnik je u Mišljenju 01-464/17-4 Podgorica, 15.01.2018. godine¹², objasnio potrebu za samostalnim izvještavanjem, kako bi se mogla pravilno i sveobuhvatno sagledati uloga svakog od učesnika konkretnom događaju i uputio preporuku: „da u buduće policijski službenici sačinjavaju pojedinačne službene zabilješke.“

24. Na osnovu utvrđenog stanja i činjenice da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore ustanovljena radi zaštite ljudskih prava i sloboda kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja, a polazeći od načela pravde i pravičnosti, Zaštitnik daje

PREPORUKE

Upravi policije da u budućem periodu sprovedu obuke policijskih službenika o:

- **pregovaračkom upravljanju protestima;**
- **opasnostima od hemijskih iritansa, praktičnom i dosljednom poštovanju uputstva za bezbjednu upotrebu hemijskih iritansa, rizicima višestrukog izlaganja, faktorima životne sredine i rizicima direktnog izlaganja traumama od slabo ciljane municije kao i drugih faktora rizika sa posebnim osvrtom na osjetljive grupe.**

¹⁰ (CDL-AD(2010)031 Joint Opinion on the on the Public Assembly of Serbia by the Venice Commission and OSCE/ODIHR, stav 13).

¹¹ Bouyid v. Belgium¹¹ (predstavka br. 23380/09) od 28. septembra, 2015.godine.

¹²https://www.ombudsman.co.me/docs/1517840704_15012018-preporuka-jn.pdf

Uprava policije dužna je da, u roku od 60 dana od dana prijema ovog mišljenja, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore dostavi izvještaj o radnjama i mjerama koje će preduzeti radi izvršenja preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Zdenka Perović

Dostavljeno:

- podnosiocu/teljki pritužbe
- Upravi policije